
USPOMENA NA MOJE SUSRETE S PAPOM IVANOM PAVLOM II.*

Frane Franić, Split

UDK: 82-94 : 929 Franić, F.
362.13 : 929 Iohannes Paulus II.
Primljeno 5/2000

Uvodna napomena

Ove svoje uspomene pišem prigodom proslave 80. obljetnice Papina života: 18. svibnja 1920.-2000. i prigodom 50. obljetnice mogega biskupskog života 1950.-2000.

A. MOJI SUSRETI S POLJSKIM BISKUPOM KAROLOM WOJTYLOM

Pomoćnog biskupa krakovskog Karola Wojtylu, profesora etike na Katoličkom sveučilištu Filozofskog fakulteta, prvi put sam susreo u Mješovitoj komisiji Drugoga vatikanskog općeg sabora godine 1963., prigodom početka drugog zasjedanja Sabora. Komisija je ustanovljena za izradu novopredložene pastoralne konstitucije *Crkva u suvremenom svijetu* - GS.

Komisija je bila sastavljena od komisije za apostolat laika, koje je član bio pomoćni biskup Karol Wojtyla i od Doktrinarne komisije, koje sam bio član ja, kao rezidencijalni biskup splitske i makarske biskupije. Zbog toga sam ja u toj Mješovitoj komisiji imao prednost pred pomoćnim biskupom Krakowa.

Ta se komisija sastajala svakog dana za vrijeme zasjedanja drugog, trećeg i četvrtog zasjedanja Sabora: 1963., 1964., i 1965. Popodne smo se sastajali od 16 do 18.30 sati, a ujutro na zasjedanju Sabora, od 9 do 12.30 sati.

Biskup Karol je, slično kao i ja, bio vrlo aktivan u raspravama. Tako smo se indirektno počeli upoznavati. Odmah sam zapazio da on poznaje filozofiju, Izravno smo se upoznali na prvom malom prekidu tih popodnevni rasprava uz crnu kavu i kakav zalogaj. Dvije su bile glavne teme naših razgovora: o položaju Crkve prema komunizmu u Poljskoj i tadašnjoj Jugoslaviji i o državi Jugoslaviji i njezinom nacionalnom sastavu.

* Objavljujemo ovaj članak oca nadbiskupa i metropolite splitsko-makarskoga, dr. Frane Franića, utemeljitelja i prvog glavnog i odgovornog urednika CUS-a kao doprinos našoj čestitki za njegov zlatni jubilej biskupskog ređenja 17. prosinca 1950. Uprava i uredništvo *Crkve u svijetu*.

Poljski biskup Wojtyła mislio je da u Jugoslaviji ne vlada komunizam, nego neka vrst socijalizma, jer da bi se došlo iz Poljske u Jugoslaviju, trebalo je dobiti iste dokumente kao kada se ide u bilo koju zapadnu kapitalističku zemlju.

Biskup Wojtyła bio je uvjeren da je Jugoslavija čisto pravoslavna država, sa srpskim stanovništvom: dakle jedna velika Srbija. On se tada nije zapitao zašto se ta država zove Jugoslavija, a ne Srbija.

Tada sam malo bolje shvatio politiku velike Srbije, koju su širili veleposlanstva i konzularna predstavništva Jugoslavije, sastavljena gotovo isključivo od Srba.

Naravno da sam u dnevnim razgovorima nastojao informirati biskupa Wojtylu o pravoj situaciji u Jugoslaviji, s obzirom na komunizam i s obzirom na nacionalni i vjerski sastav. On nije imao pojma o 7 milijuna katolika u Jugoslaviji i 4 milijuna muslimana, ni da u Jugoslaviji postoje federalne republike Slovenija, Hrvatska, Bosna i Hercegovina, Makedonija, Crna Gora, dvije autonomne pokrajine: Vojvodina i Kosovo i, naravno, Federalna Republika Srbija.

Biskupu Karolu to je bilo nešto tako čudno kao otkriće Amerike.

Na taj način on je otkrio, a da mu ja nisam trebao posebno naglašavati kako su svi ti narodi, osim srpskoga, u Jugoslaviji podvrgnuti politici odnarođivanja, posrbljivanju i popravoslavljivanju, u jednu riječ, da je Jugoslavija tamnica svih njezinih naroda, pod tiranijom srpskoga naroda.

Što se pak tiče odnosa marksističkog ateizma prema Katoličkoj crkvi u Poljskoj i Jugoslaviji, kao i općenito prema svim drugim vjerama, biskup Karol i profesor Katoličkog sveučilišta u Lublinu izrazio je svoje mišljenje, koje je odmah prihvatio da kod nas koji živimo pod totalitarnim komunističkim režimom istinu o komunizmu više znadu naša djeca u osnovnim školama, posebno što se tiče slobode vjere proklamirane u svim komunističkim državama, počevši od Rusije i Kine pa do Jugoslavije, negoli tu na Zapadu sveučilišni profesori, koji stoje na čelu svojih filozofskih ili političkih sveučilišnih katedra.

Naša djeca, naime čim stupe u pučku školu, počnu slušati predavanja protiv vjere u Boga i počinju vidjeti ateizaciju u praksi, kada im se prijete da ne idu na vjeronauk u Crkvi, na nedjeljnu sv. misu, itd.

Jer u marksističkoj teoriji i praksi ovo ima prednost nad teorijom, a za Ustavni zakon o slobodi vjere su nam govorili da je on "za reakciju". U tom se našem zakonu predviđa kazna za širenje vjerske mržnje, ali po njemu ni jedan ateist nije bio kažnjen zato što je širio mržnju protiv bilo koje vjere, dok smo mi vjernici, posebno

svećenici, bili kažnjavani zatvorima pa često i smrću, zbog naše vjere, koju su nam izvrtali, da je prikažu kao kontrarevoluciju.

Sve su to bili naši glavni razgovori uz crnu kavu i po koji zalogajčić u popodnevnim prekidima sjednica Mješovite komisije tijekom tri godine. Naravno da smo mi nastojali da u komisiji i u samom Saboru svojim istupima proširimo te ideje o ateističkom komunizmu, tražeći da se u pastoralnu konstituciju *Gaudium et spes* uvrsti Deklaracija da je u totalitarnim komunističkim režimima ateizam bio bitan element te da se on bez anateme proglašeni najradikalnijim ateizmom u povijesti čovječanstva. No, taj naš prijedlog nailazi na otpor većine Mješovite komisije i velike većine otaca u samom Saboru. Borili smo se tijekom tri godine u Mješovitoj komisiji, u kojoj je ipak bilo otaca koji su nas podržavali, i u Saboru, u kojem su se također javljali govornici koji su se bojali da Sabor neće osuditi ne samo neka vjerska krivovjerja nego ni sam ateizam, koji je zaista bio *signum temporis* - *znak vremena*, koji je navijestio rat svakoj vjeri i bio osvojio u to vrijeme već pola svijeta. Zar je moguće da pred tom činjenicom cijeli Sabor prijeđe šutke?

No, kod glasovanja za tekst koji nije osudio ateizam glasovalo je 1700 otaca, a samo oko 500 otaca izjasnilo se za neku blagu deklarativnu osudu marksističkog ateizma.

No, ipak je, Duh Sveti bdio na d svojom Crkvom, tako da su naši trajni amandmani donijeli uspijeha, jer je u broju 20 *Gaudium et spes* donesen točan opis marksističkog ateizma, premda se imenom ne spominje kao marksistički, a u broju 21 je donesena je osuda tog ateizma, vrlo oštrim riječima. No, u istom broju 21 donesena je norma da se uspostavi "jasan i razborit dijalog" s tim i takvim ateizmom, jer da u njegovoj kritici religija ima i točaka koje bi u tom dijalogu mogle biti korisne vjernicima da isprave svoje držanje prema današnjem ateističkom svijetu u smislu evanđeoske istine i evanđeoske ljubavi.

"Jasan i razborit dijalog" znači da svi vjernici koji se upute u taj dijalog moraju jasno "poznati svoju vjeru" i da isto tako moraju jasno poznavati doktrinu marksističke filozofije i njezina ateizma, i da moraju poznavati kako će voditi taj dijalog, tj. zamke koje marksisti postavljaju svojim sugovornicima, a nama često nisu dovoljno poznate; za marksiste je istina sve ono što koristi njihovoj klasnoj nasilnoj revoluciji i njihovoj klasnoj demokraciji koja se oslanja na "dikaturu proletarijata". Tko dakle, sve te stvari ne poznaje, ne bi se smio upuštati s marksistima u dijalog, nego taj dijalog izbjegavati.

Pogotovo bi svaki vjernik trebao izbjegavati političke marksističke stranke i osobito glasovanje na državnim izborima za te stranke, u kojima prevladavaju stari i novi komunisti.

B. MOJ SUSRET S PAPOM IVANOM PAVLOM II.

Moji susreti i razgovori s krakovskim biskupom za vrijeme Drugog zasjedanja Koncila i nadbiskupom krakovskim i poslije kardinalom Karolom Wojtylom nastavljani su i poslije, kada je kardinal Wojtyla izabran godine 1978. za papu.

Odmah u početku papinske službe Ivana Pavla II., u veljači 1979., pozvan sam na objed u hotel Gardolf. Na objedu smo bili samo Papa, mons. Silvestrini, danas kardinal, koji je bio na čelu odjela Državnog tajništva Njegove Svetosti za odnose s državama, i ja. Papu je zanimalo moje mišljenje o nekim novim pokretima u Katoličkoj crkvi u Jugoslaviji, osobito u Hrvatskoj, u odnosu na totalitarni komunistički režim. Ja sam, naravno, izrekao svoje mišljenje i svoju ocjenu i svoje praktično držanje u odnosu na te pokrete. Bilo mi je jako drago što je Papa odobrio moje držanje. Tako smo se složili i ovaj put, u jednoj tako bitnoj stvari za Katoličku crkvu. O sličnom smo se slagali i prije, dok je Papa bio biskup i kardinal, o sličnoj situaciji u Poljskoj, Jugoslaviji i drugim komunističkim državama. Tada smo razgovarali i o kardinalu Alojziju Stepincu, koga je Ivan Pavao II. zahvaljujući našim razgovorima još više počeo cijeniti i kao mučeničkog branitelja katoličke Crkve i kao hrvatskog evanđeoskog rodoljuba. To se je jasno pokazalo kada je 1998. papa Ivan Pavao II. proglasio blaženim mučenikom Alojzija Stepinca prvog blaženika od svih njegovih velikih biskupa i kardinala: Ukrajinca Slipya, Poljaka Wyszynskog, Čeha Berana i Mađara Mindszentyja.

I drugi put me je Papa pozvao na objed, u svoj Vatikan, uz prisustnost istoga nadbiskupa Silvestrinija, 1981., negdje u jesen, ili možda, ne sjećam se točno, u veljači 1982. Razgovarali smo o istoj opasnosti, da naime Crkva u Jugoslaviji bude podvrgnuta kontroli totalitarne ateističke države, pošto bi se previše prilagodila tamošnjem društvenom poretku. Opet je u tom razgovoru za vrijeme radnog objeda, sada u Vatikanu, izronio iz našeg sjećanja kardinal Stepinac. Meni se je tada učinilo da Papa posve pristaje uz Stepinčevu liniju u odnosu na komunistički ateizam; što je Stepinac radio, i u zatočeništvu, u Crkvi u Hrvatskoj, to je Ivan Pavao II. radio i radi na općoj Katoličkoj crkvi.

Ovdje se još spominjem svojih susreta s papom Ivanom Pavlom II. u Poljskoj. Prvi sam put bio njegov gost kao nadbiskupa i kardinala Krakowa, drugi i treći put sam pratio Papu Ivana Pavla II. na njegovom prvom i drugom apostolskom putovanju po Poljskoj, kao gost kardinala Henrika Gulbinovicha, nadbiskupa Wroclava.

Tada sam bolje upoznao Crkvu u Poljskoj i osobito poljske biskupe.

Kardinal Wojtyła bio je pozvan na naše nacionalno vjersko slavlje 1976., u Split - Solin, ali je baš tada bio angažiran za predavanje na nekom turističkom kongresu u Španjolskoj, pa su on i kardinal Wyszynski poslali četiri poljska biskupa kao poljsku delegaciju na našu proslavu. Kasnije su ti poljski biskupi na čelu s nadbiskupom, poslije kardinalom Gulbinovichem na čelu, dolazili nekoliko godina na ljetovanje, kao gosti naše nadbiskupije, u samostan sv. Križa na Čiovu. Ja sam poslije poslao i jednoga svojega svećenika na Katoličko sveučilište u Lublin, gdje je postigao i doktorat iz crkvenog prava. To je dr. Ivan Jakulj.

C. SUSRETI S PAPOM IVANOM PAVLOM II. PREKO PISANIH DOKUMENATA

a) Papa mi je nakon ponovljenog vatikanskog tribunala poslao autograf (osobno pismo) u kojem mi je čestitao na zlatnoj svećeničkoj sv. misi, 25. 12. 1986., vanjska proslava bila je 15. prosinca iste godine, a papin autograf je stigao sredinom iste godine.

U tom autografu na dvije stranice Papa mi piše da mogu radosno proslaviti svoj zlatni svećenički jubilej sa svojim svećenicima i svojim vjernim narodom, "jer je dokazana tvoja trajna vjernost ovoj apostolskoj Crkvi" i "tvoj uspješni pastoralni rad" također "na kulturnom području", itd.

Taj me autograf oslobodio nekih pogibeljnih optužaba.

b) Kardinal Angelo Sodano pismom me je obavijestio da je Papa sa zahvalnošću primio moju knjigu "Crkva, stup istine" i da ju je pozorno prelistao i ponešto pročitao.

c) Papa mi je poslao brzojavnu čestitku prigodom predstavljanja moje knjige "Crkva, stup istine" na Papinskom sveučilištu Antonianum 13. svibnja 1999. godine. U čestitki stoji da je moja knjiga "vrijedan doprinos autentičnom tumačenju temeljnih koncilskih dokumenata". I taj mi je pismeni susret s Papom donio veliku utjehu i veliku radost.

Tada sam se sjetio i one audijencije kod pape Pavla VI. koji mi je rekao da je na internoj kućnoj televiziji pomno pratio moje izlaganje o

papinskom primatu i biskupskom kolegiju na Koncilu 18. rujna 1964., i da je bio vrlo zadovoljan. Papa me je tada nagradio za tu Relaciju od pola sata, darovavši mi svih 28 debelih svezaka velikog formata svih akata Drugoga vatikanskog sabora. Te sam sveske poklonio Biblioteci našega Bogoslovnog fakulteta u Splitu 20. svibnja 2000. godine, gdje se i sada nalaze.

D. MOJI SUSRETI S PAPOM IVANOM PAVLOM II. KAO PROROKOM NAŠEG VREMENA

Naš papa ne pozna samo kršćansku filozofiju i racionalnu teologiju nego se je kao papa razvio u autentičnog kontemplativca Božje riječi i postao duboki mistik i prorok našeg vremena. On pozna sva značajnija kretanja i skretanja teoretska i praktična posebno zahvaljujući svojim mnogobrojnim putovanjima, na kojima je u 22 godin svoje papinske službe proveo pune tri godine. Nijedan mu papa do sada nije u tom ravan. On vidi i sva idejna kretanja i skretanja u samoj Crkvi. Zato u svojim propovijedima diljem svijeta i u svojim poslanicama naglašava središnju pobožnost prema Presvetoj euharistiji, tj. prema Isusu Kristu, stvarno, a ne samo simbolično, kako bi htjeli neki modernistički teolozi u Crkvi, nazočnom u Euharistiji kao žrtvi Novoga zavjeta, nazočnom po pretvorbi biti kruha i vina u bit Tijela - Krvi Kristove, preobraženi nakon stvarnog uskrsnuća Kristova iz groba, tijelom umrlim na Križu i pokopanim u grob. Papa ne može shvatiti pokušaje ovih, zasad ne tako mnogobrojnih teologa koji pokušavaju rastumačiti uskrsnuće Kristovo isključivo kao uskrsnuće u vjeri Crkve. Papa ne diže u Crkvi paniku pred tim modernističkim pokušajima, nego se još zadržava na širenju pozitivne crkvene nauke.

Papa se može nazvati ne samo euharistijskim papom, jer je, uz ostalo, kao osnovni cilj velikog jubileja proglasio čašćenje Krista u euharistiji, nego i autentičnim marijanskim papom, što je izrazio u svojem biskupskom i papinskom geslu "Totus tuus" - "Sav sam Tvoj". Time se protivi onim zasad malobrojnim teolozima koji bi htjeli što više udaljiti Gospu od povijesti spasenja, posebice kao suotkupiteljicu.

Napokon, Papa proročki odbacuje i lažnu reformu papinske kurije, koja ide za tim da se papa mora podložiti Saboru, čime bi prestao biti stvarna glava Crkve, stijena na kojoj su sagrađeni temelji biskupske Crkve i vrhovni pastir "janjaca - ovaca" i stvarni izvršitelj Kristovih riječi, rečenih Petru: "A ti, Petre, obrativši se, utvrđuj u vjeri braću svoju."

On stoga odbacuje reformu papinske službe kako mu je predložio umirovljeni nadbiskup San Francisca u SAD-u John Raphael Quin u knjizi koju mu je osobno predao. Te su se ideje, na žalost, počele širiti i kod nas u dnevnim novinama, od nekih naših teologa. A meni se čini da je nadbiskup Quin možda, skromno govoreći. "lažni prorok" iz Apokalipse 16,13, koji će se pojaviti kao preteča zvijeri Antikrista, da mu pripravi put da zavlada čitavim svijetom, iako za relativno kratko vrijeme. To, evo se usuđujem napisati, ne misleći da bi ovo naše vrijeme moralo biti apsolutno posljednje vrijeme i da je nečiji lažni prorok i današnji Antikrist apsolutno posljednji pred svršetak svijeta. Jer svako vrijeme ima svoje lažne proroke i svoje Antikriste, veće ili manje (usp. 1 Iv 2,18-19).

Zato Papa odbija dati ostavku na svoju papinsku službu, tobože zbog bolesti (drhće mu lijeva ruka, ali vidi čitati bez naočala) i starosti. Kako će svršiti daljnja Papina služba treba tek vidjeti.

Fatimska tajna je samo djelomično otkrivena. Obećano nam je da će Sv. kongregacija za nauk vjere tu tajnu s komentarom ubrzo objelodaniti.

Dotle i poslije toga molimo se za našeg karizmatičnog papu i za jedinstvo Crkve.

Zaključak

Neki teolozi danas kažu: "Za mene je važno što kaže Sveto pismo, ne manje mi je važno što kaže Opći crkveni sabor pa i Drugi vatikanski opći sabor".

Ne želim bilo koga kritizirati, no za sebe ovdje moram izraziti svoju čvrstu vjeru sa sv. Augustinom: "Evandjelju ne bih vjerovao da nisam sin Crkve."

Neki opet kažu "Zašto govoriti toliko o Gospi i o njezinim ukazanjima koje Crkva nije potvrdila." Opet ovdje sa sv. Augustinom tvrdim "U nužno potrebnim istinama za spasenje - neka vlada - jedinstvo, u tvrdnjama o kojima se još sumnja - neka vlada - sloboda, a u svima ljubav - neka vlada."